

**Plusieurs voix** | Très bien!

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci villmools dem Här Aarbechtsminister Georges Engel. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8017. Den Text steet am Document parlementaire 8017<sup>o</sup>.

**Vote sur l'ensemble du projet de loi 8017 et dispense du second vote constitutionnel**

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir maachen de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass mat 56 Jo-Stëmmen, kenger Nee-Stëmm an dräi Abstentiounen uegheoll.

*Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Georges Mischo), Claude Wiseler (par Mme Martine Hansen) et Michel Wolter ;*

*Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Frank Colabianchi) ;*

*Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;*

*Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;*

*MM. Sven Clement et Marc Goergen ;*

*Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.*

*Se sont abstenus : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser et Fred Keup.*

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

**10. 8233 – Projet de loi portant modification :**

**1<sup>o</sup> de l'article L. 413-4 du Code du travail ;**

**2<sup>o</sup> de la loi modifiée du 4 avril 1924 portant création de chambres professionnelles à base élective**

Als Nächst hu mer de Projet de loi 8233, eng Ofännerung vum Aarbechtsrecht a puncto Walrecht bei de Chambres professionnelles. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An de Rapporteur ass eng drëtte Kéier fir haut den honorabelen Här Dan Kersch. Här Kersch, Dir hutt d'Wuert.

**Rapport de la Commission du Travail, de l'Emploi et de la Sécurité sociale**

**M. Dan Kersch** (LSAP), rapporteur | Merci, Här President. Merci, Här President, et ass versprochen: Et ass déi leschte Kéier, dass ech och de Paltong undoen, well et ass bal net méi auszehalen hei. Ech gesinn d'Kollegen alleguerten am Hiem do setzen, dat ass méi wéi verständlech.

Bei deene leschte Sozialwale 2019 ass opgefall, dass et eng Rei Onstëmmegkeete gouf, wat d'Walrecht

ugeet. Esou ware verschidde Kategorië vu Salariéen, déi an d'Chambre des Salariés cotiséieren, net op der Lëscht vun de Wieler. Beträff waren Demandeurs d'emploi a Léiermeedercher a Léierbouwen. Och war et net ganz kloer, ob Salariéen, déi an engem Congé parental à temps plein wieren, kéinten un de Sozialwale deelhuele oder net.

Mir stëmmen haut also iwwer e Gesetz of, dat engersäits enger Rei Leit d'Walrecht ganz kloer zougesteeet respektiv prezisiéiert, dass si et och wierklech hunn.

De Gesetzesprojet gesäit vir, dass den Alter, fir an de Berufschamberen ze wieren, vun haut 18 op 16 Joer erofgesat gëtt. De Mindestalter, fir Kandidat ze sinn, bleift allerdéngs bei 18 Joer.

Duerch de Gesetzesprojet gëtt och kloergestallt, dass d'Suspensioun vun engem Salarié sengem Aarbechtskontrakt em et trotzdem wäert erlaben, dass e ka weider wéile goen an och ka gewielt ginn. Dat treëft beispillsweis op d'Salariéen zou, déi Vollzäit an engem Congé parental sinn.

Déi nächst Sozialwale si schonn d'nächst Joer. A wa mir Politiker vun engem „Superwaljoer“ dëst Joer schwätzen, kann ee roueg soen, dass och d'Joer drop, also 2024, e Superwaljoer gëtt mat de Sozialwale eeben an den Europawale, déi ustinn.

Ech mengen, et brauch een hei net ze prezisiéieren, dass d'Sozialwale déi Wale sinn, wou déi meeschte Wieler e Walrecht zu Lëtzebuerg hunn, an dat ass domadder e ganz grouse Baustee vun eiser Demokratie. An dofir war et och wichteg, dass mer déi gesetzlech Prezisiounen haut virhuele, déi mer op der Dagesuerdnung hunn.

Ech wollt nach soen, dass an der Kommissioun d'Fro opkomm ass, wivill Leit dann elo zousätzlech vun deem Walrecht profitéieren. A mir krute vum Minister versprochen, e géif eis eng Zuel liwweren. Dat huet en och gemaach. Et geet een dervun aus, dass grob geschätzt ronn 12.000 Leit zousätzlech elo mat deem Gesetzesprojet d'Walrecht kréien. Dat gesot als weider Informatioun, well dat am schréffleche Rapport net drasteet.

De Projet de loi ass de 7. Juni 2023 vum Aarbechtsminister deponéiert ginn. Duerno hunn eng Rei vu Berufschamberen en Avis zum Gesetzesprojet ginn. D'Berufschamberen hunn hiren Accord ginn. Dat zielt fir d'Chambre des Salariés, et zielt awer och fir d'Staatsbeamtekummer, déi allen zwee hiren Accord ginn huet.

De Staatsrot huet a sengem Avis vum 4. Juli 2023 och säin Accord ginn. An d'Kommissioun krut de Gesetzesprojet de 6. Juli 2023 presentéiert, wou mer och d'Avise vun de Berufschamberen a vum Conseil d'État analyséiert hunn. Bei där nämmlecher Sitzung gouf ech als Rapporteur designéiert an hunn domadder mäin Job erleedegt.

Merci fir d'Nolauschten. A fir dass ech et dës Kéier net nach eng Kéier vergiessen, hunn ech mer et extra op e separaten Ziedel opgeschriwwen: D'sozialistesche Fraktioun stëmmt deemem Projet selbstverständlech zou. Merci.

**Plusieurs voix** | Très bien!

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci villmools dem Här Rapporteur Dan Kersch.

An éischten ageschriwwene Riedner ass och hei den honorabelen Här Marc Spautz.

**Discussion générale**

**M. Marc Spautz** (CSV) | Merci, Här President. Och merci un de Rapporteur vun deemem Gesetz, wou mer och kënnen d'Zoustëmmung ginn. Déi Diskussioun,

wou Dir elo grad de Chiffer genannt hutt, dat war jo eng vun de Froen, déi mer eis gestallt hunn, wivill potenziell Wieler géife bäikommen.

Et ass och richtig, wéi den Här Kersch seet: Et ass reng theoreetesch déi Plaz, wou déi meeschte Leit hei zu Lëtzebuerg kënnen un enger Wal deelhuele. Mir wëssen awer, dass an der Realitéit den Taux de participation minimal ass. An dat kënnen mer elo net iwwer Gesetz änneren, dass mer elo schreiwen, den Taux de participation misst an d'Luucht goen.

Mee dat wär nach eng Suggestioun un de Minister, dass mer vläicht zesumme mat de Berufschambere méi Propaganda maachen, fir dass mer den Taux de participation bei deene Wale och an d'Luucht géife gesat kréien. Dat géif eis och sécherlech alleguerten gitt zu Gesiicht stoen. Well wann ëmmer nëmmen bei verschidde Gruppen 20 bis 25 % participéieren an deene jeeweilege Gruppe vun de Berufschamberen, da wier et sécherlech gitt, wa mer deen Taux géifen an d'Luucht gesat kréien.

A fir de Rescht géif ech d'Zoustëmmung gi vun der Chrëschtlech-Sozialer Vollekspartei zu deemem Projet de loi. Merci.

**Une voix** | Très bien!

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci villmools, Här Spautz. An ech ginn d'Wuert weider un d'Madamm Carole Hartmann.

**Mme Carole Hartmann** (DP) | Merci, Här President. Merci och dem Rapporteur fir säi mëndlechen a schréffleche Rapport. Merci och fir d'Prezisioun zu der potenzieller Unzuul vun neie Wieler. Ech hat déi Fro effektiv an der Kommissioun opgeworf. Fir eis ass alles gesot. Ech ginn d'Zoustëmmung vun der Demokratescher Partei.

**Une voix** | Très bien!

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci, Madamm Hartmann. An dann ass et um honorabelen Här Charles Margue.

**M. Charles Margue** (déi gréng) | Merci, Här President, a merci dem Rapporteur fir säi leschte Rapport fir de Mëtteg. Aus grénger Siicht ass natierlech eng Saach interessant derbäi: dass mer elo och d'Léiermeedercher an d'Léierbouwe mathuelen, fir kënnen wieren ze goen. Si gehéieren zum Betrib a si kënnen dat vu 16 Joer u maachen. Ech fannen dat interessant an et soll eng Pist sinn, fir emol ze kucken, méi couragéiert ze ginn, d'Walrecht op Gemengenniveau an och soss vläicht nach kënnen mat 16 Joer auszeprobéieren. Ech freeë mech schonn, wéi dat ausseet.

Merci villmools.

**Une voix** | Très bien!

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci villmools, Här Margue. An dann ass et um honorabelen Här Jeff Engelen.

**M. Jeff Engelen** (ADR) | Merci, Här President. Ech wëll fir unzefänken dem Här Dan Kersch en häerzleche Merci soe fir säi schréfflechen a mëndlechen Rapport. En huet säin Job erleedegt, wéi en dat virdrun esou léif gesot huet. Ech mengen, et ass fir eis selbstverständlech, dass déi Leit, déi abezuelen an eng Salariatskummer, och kënnen mat wéile goen. Et war am Fong geholl verwonnerlech, dass et bis elo net esou war, an et huet am Fong och missen esou kommen.

An ech wëll dem Här Spautz Marc soen – en huet jo drop higewisen, dass am Fong geholl d'Walbedeelegung bei de Sozialwale relativ minimal ass –: Do misst ee vläicht déi eng oder aner Campagne starten, fir datt och do e bësse Remedur geschafe gëtt, fir datt och d'Leit duerno wëssen, ëm wat et geet. An ech

mengen, dat wier vläicht eng Saach, déi kéinte mer eis zu Härzer huelen.

An ech ginn domadder den Accord vun der ADR zu dësem Gesetz. Merci.

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci villmools, Här Engelen. An dann ass et un der Madamm Myriam Cecchetti.

**Mme Myriam Cecchetti** (déi Lénk) | Jo, als Alleréisch emol da fir d'drëtt dem Rapporteur e grouse Merci fir säi mëndlechen a schrëftleche Rapport. Ech mengen, et ass alles schonn hei gesot. Et ass ganz gutt, datt dat dote remédiéiert ass. Et ass ganz gutt, datt elo esou vill Leit weider sech kënnen un de Wale bedeelegen an datt dat alles kloer ass.

Et ass och wichteg, datt et déi Sozialwale gëtt, an et ass och wichteg – ech mengen, et muss een de Message mat weiderginn –, datt déi Leit och wile ginn. Jiddwereen, dee wielen d'äerf goen, soll vu sengem Walrecht profitéieren an e soll dat maachen. Et gëtt Länner, do mussen d'Leit op d'Strooss goen, fir dierfe wielen ze goen. Si ginn ëmbruecht, well se hir Meenung soen. A mir hunn hei eist Recht a mir sollen dat och dofir wierklech wouerhuelen a wile goen.

Voilà, merci.

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci, Madamm Cecchetti. An dann ass et um honorabelen Här Sven Clement.

**M. Sven Clement** (Piraten) | Merci, Här President. Merci och dem Rapporteur. Mir begrëssen als Piraten, datt mer hei d'Basis vun der CSL méi wäit opmaachen, an d'CSL huet dat jo och selwer begrësst. Deement-sprechend muss een net wäit am Detail siche goen. Hei geet et ëm Walen, a Wale sinn eppes, wat elementar wichteg ass, fir seng Meenung kënnen auszedecken. Mir sollte frou sinn, an engem Land ze liewen, wou op Demokratie gehale gëtt a wou een eeben och net nëmme fir d'Chamber hei am Haus ka wielen, mee wou een eeben och nach eng Kéier sektoriell Vertrie-dungen huet, ob dat eng Chambre des Salariés ass oder aner professionell Kummeren.

An dofir ass et nëmme richtig, wann do méiglechst vill Leit kënnen wile goen. An dann hoffen ech just, datt heiderer dann och méiglechst vill Leit wäerte wile goen. Op alle Fall ënnerstëtzen ech do d'Fuerderung vu mengem Bänknoper hei, dem Marc Spautz, datt mer nach eng Kéier e bësse méi Werbung maachen, fir datt bei den nächsten CSL-Walen dann och méiglechst vill Leit participéieren.

Ech soen Iech Merci.

**M. Fernand Etgen**, Président | Merci, Här Clement.

D'Regierung huet d'Wuert, den Här Aarbechtsminister Georges Engel.

#### Prise de position du Gouvernement

**M. Georges Engel**, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire | Jo, merci, Här President. Merci dem Rapporteur fir säi mëndlechen a schrëftleche Rapport. Bon, et ass alles gesot. Déi Leit, déi cotiséieren, sollen och kënnen mat wile goen. Dat schéngt jiddwerengem evident ze sinn. Et ass och evident.

Wat mech fret, ass, dass mer hei de Léiermeedercher a Léierbouwe kënnen ab 16 Joer dat passivt Walrecht ginn. Ab 18 kënnen se sech awer eréischt wile loosse. Dat ass, fannen ech, e ganz gudden an och e wichtige Schratt an déi richtig Richtung.

Fir déi aner Leit, déi bis elo cotiséiert hunn an net konnte mat wielen, geet elo eng weider Dier op. Natierlech wäerte mer all Effort mat ënnerstëtzen, deen d'CSL mécht, fir méi Propaganda fir déi Walen hei ze

maachen. Dat ass absolutt evident, an ech gesinn hei eng grouss Zoustëmmung dofir.

An ech soen Iech e grouse Merci fir deen heite Vott.

**M. Fernand Etgen**, Président | An ech soen dem Här Aarbechtsminister Georges Engel Merci. D'Diskussion ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8233. Den Text steet am Document parlementaire 8233<sup>4</sup>.

#### Vote sur l'ensemble du projet de loi 8233 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir maachen de Vote par procuration.

De Projet de loi ass mat 59 Jo-Stëmmen bei kenger Nee-Stëmm a kenger Abstentiuon ugeholl.

*Ont voté oui : Mmes Diane Aedem, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Laurent Mosar), Claude Wiseler (par Mme Martine Hansen) et Michel Wolter ;*

*Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusti Graas, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Gusti Graas) ;*

*Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Cloener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;*

*Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;*

*MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser et Fred Keup ;*

*MM. Sven Clement et Marc Goergen ;*

*Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.*

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

### 11.8066 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 12 septembre 2003 relative aux personnes handicapées

Dee leschte Punkt um Ordre du jour vun haut ass de Projet de loi 8066 iwwert d'Gläichberechtigung a puncto Ierfschaft vu fréiere Beneficiäre vum RPGH. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. A Rapporteur vun dësem Projet de loi ass den honorabelen Här Dan Kersch ...

(Hilarité et exclamations)

Nee, pardon. Ech entschëllege mech. De Rapporteur ass den honorabelen Här Claude Lamberty.

#### Rapport de la Commission de la Famille et de l'Intégration

**M. Claude Lamberty** (DP), rapporteur | Den Här Kersch huet dat de Mëtteg jo gutt gemaach.

(Hilarité)

Also, den Här Kersch hat jo gesot, en hätt seng Aarbecht fir de Mëtten erleedegt, da gi mer him säi Feierowend geschwënn. Voilà, also wann Der erlaabt, Här

President, géif ech dann de Rapport heivunner maachen.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, de virleiende Gesetzesprojet, deen huet als Objet, d'Dispositionen iwwert d'Restitution vum Revenu pour personnes grave-ment handicapées ze adaptéieren.

D'Gesetz vum September 2003 iwwert d'Persounen mat engem Handicap gesäit vir, datt zwou Kategoriën vu Leit mat engem Capacité de travail réduite vun op d'mannst 30 % vun dësem Revenu kënnen profitéieren: engersäits Persounen, déi trotz hirem Handicap eng Plaz um ordinären Aarbechtsmarché oder och an engem Atelier protégé kënnen ausüben, an anerersäits Persounen, fir déi et opgrond vun hirem Handicap leider net méiglech ass, iergendeng Zort vun Aarbechtsplaz kënnen unzehuelen.

Fir béid Kategoriën vu Persounen gesäit d'Gesetz den Ament vir, dass de Fonds national de solidarité déi ausbezuelten Zommen am Fall vun enger Succession kann zréckfroen, an dat maximal bis op d'Héicht vun der Ierfschaft. Dat heescht also konkret, datt d'Ierwe vum Beneficiaire op d'mannst en Deel vum RPGH müssen zréckbezuelen. Wat eng Persoun während hirem Liewe méi laang vum RPGH profitéiert, wat natierlech och d'Zomm, déi d'Ierwen duerno müssen zréckbezuelen, méi grouss ass.

Fir verschidde Stéit stellt dës Reegelung duerfir eng grouss finanziell Charge duer a benodelegt och ganz kloer méi schwach Familljen. Fir méi sozial Gerech-tegheet an de System eranzebréngen, hunn d'Auteurs vum Gesetzesprojet proposéiert, dës Reegelung ze iwwerschaffen.

An enger éischter Versioun gouf virgesinn, datt just nach d'Beneficiäre vun där éischter Kategorie, also Persounen mat enger Behënnerung, déi als „aar-bechtsfäeg“ agestuift goufen, ënnert dës Obliga-tion géife falen. D'Ierwe vu Leit mat enger Behënne-rung, déi „inapte“ fir den Aarbechtsmarché sinn, hät-ten deemno näischt missen zréckbezuelen.

De Staatsrot hat sech an engem éischten Avis aller-déngs géint dës Propos ausgeschat, well d'Ierwe vun der zweeter Kategorie vu Beneficiären an deem Fall besser ewechkomm wäert déi déi vun der éischter Kategorie. A laut dem Staatsrot hätt dës Propos géint de Principe d'égalité devant la loi verstouss, well d'Ierwe jee nom Statut vum Beneficiaire ënnerschidd-lech behandelt gi wäeren.

Fir d'Opposition formelle vum Staatsrot kënnen op-zehiewen, hunn d'Auteurs vum Projet de loi en dunn amendéiert a festgehal, datt d'Zommen, déi à titre vum RPGH ausbezuelte goufen, an Zukunft vu kengem méi zréckbezuelte mussen ginn, weeder vun den Ierwe vu Persounen mat enger Behënnerung, déi während hi-rer Liewenszäit fäeg waren ze schaffen, nach vun den Ierwe vu behënnerter Leit, déi dozou net fäeg waren. Soumat stelle mer sécher, dass zukünfteg alleguer d'Ierwe gläich a fair behandelt ginn. Den Artikel 29 vum 2003er Gesetz gëtt soumat einfach suppriméiert.

Als Rapporteur vum Gesetzesprojet sinn ech immens frou, datt mer de Persounen mat enger Behënnerung mat der neier Reegelung méi sozial Gerechtegheet an eng besser Protektioun kënnen garantéieren.

Am August 2022 gouf de Projet de loi an der Chamber hannerluecht. D'Avisen, déi erakoumen, besonnesch och d'Iwwerleung vum Staatsrot, goufe berücksich-tegt a sou konnt no den Amendementen den Endtext d'lescht Woch an der Kommissioun ugeholl ginn.

Fir weider Detailler an Avisen – ech mengen, et blei-wen der net méi ganz vill – verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport. Ech ginn heimadder och den